

Nový domov Československo?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

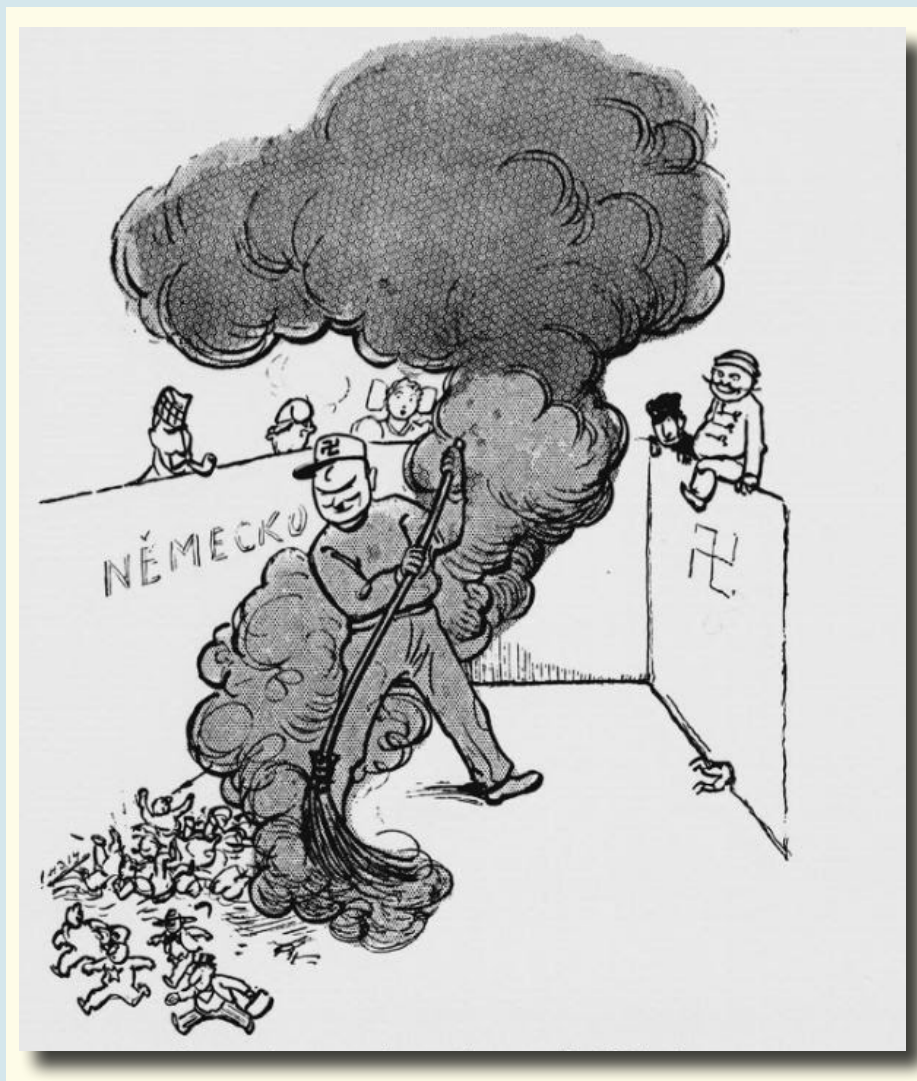
multikulturní
centrum
praha

Podívejte se na karikaturu.

Přečtěte si výroky a označte, zda jsou pravdivé nebo ne.

Nový domov Československo?

1. Karikatura pochází z roku 1928.

A) ANO

B) NE

2. Karikatura zobrazuje vyhánění lidí z Německa po nástupu Hitlera k moci.

A) ANO

B) NE

3. Muž, který drží v ruce koště, představuje novou německou politiku.

A) ANO

B) NE

4. Lidé, kteří jsou vyháněni, jsou přívrženci Národně socialistické německé dělnické strany (NSDAP).

A) ANO

B) NE

Rozdělte se do tří skupin. Každá skupina dostane přiřazenou jednu osobnost. Jednotlivé osobnosti spojuje to, že se jednalo o emigranty z Třetí říše. Ke každé osobnosti dostanete dobový text.

Nový domov Československo?

Text si ve skupině pozorně přečtete a zaměřte se na následující otázky.

Potom pokračujte dle pokynů učitele.

Otázky:

Byl/a protagonista/stka známou osobností?

Mohl/a protagonista/stka i po příjezdu do Československa vykonávat své povolání?

Byl/a protagonista/stka dostatečně finančně zajištěn/a?

Byl jeho/její příjezd do Československa oslavován?

Měl/měla v Československu kontakty?

Byl/a považován/a za Čecha/Češku?

Získal/a domovské právo v Československu?

TEXT 1

TEXT 2

TEXT 3

Jak to s nimi dopadne?

Nový domov Československo?

TEXT 1

TEXT 2

TEXT 3

	Käte Frankenthalová	
	Josef Bican	
	Thomas Mann	

←
VZAD

→
VPŘED

NEJISTOTA

MOŽNOST POBYTU V ČESKOSLOVENSKU

ZÍSK STÁTNÍHO
OBČANSTVÍ

ZADÁNÍ V PŘÍPADĚ ONLINE VÝUKY

Käte Frankenthalová: Nouze charakterům nesvědčí

Opět nastala doba, která byla velmi podobná té, kterou jsem zažila v Paříži. Bydlela jsem v nuzném pokoji, který byl zcela tmavý a který jsem nedokázala vytopit. Moje strava sestávala nejčastěji z chleba a kávy. Když jsem byla doma, většinou jsem ležela oblečená na posteli, protože jinak tam byla přílišná zima. V Praze zůstávalo ještě hodně emigrantů, s nimiž jsem se tam setkala už roku 1933, a dalších hrozivě přibývalo. Protože Československo nevyžadovalo vízum a žilo se tam levně, přitahovalo velkou část uprchlíků. První emigranti byli přijati velmi dobře. Ale tato malá země sama trpěla velkou nezaměstnaností. Ochota pomáhat, která ještě existovala, byla masou na pomoc odkázaných ušlapána. Bída byla strašně veliká. Každý se musel v Praze dostavit před výbor, aby dostal papíry povolující pobyt. Existovaly čtyři komitety, socialistický, komunistický, židovský a všeobecný pro ty, kteří nepatřili k žádné skupině. ...

Moje nálada už zcela klesla na bod mrazu. Své věci jsem prala ve studené vodě a v chladném pokoji mi nikdy docela neuschly. Žehličku jsem nevlastnila. Můj zevnějšek byl zmačkaný zrovna tak jako moje nitro. Přišlo mi stále obtížnější vydávat se do lidské společnosti. ...

Policie trvala na tom, že nebudou přijati žádní emigranti, kteří mají pouze ekonomické problémy. Československo neposkytovalo ani pracovní povolení, ani podporu a odkazovalo ekonomické uprchlíky na to, aby se nechali podporovat z Německa. Mimoto nebyli uznáni žádní utečenci, kteří se prohřešili proti stávajícím zákonům. A to se týkalo i přestupků proti rasovým zákonům. ... Jako uprchlíci byli přijati jen ti, kdo byli ohroženi na životě nebo svobodě, aniž podle zákonů spáchali trestný čin. Docházelo k zoufalým scénám, kdy lidem, kteří doufali, že v cizině najdou existenci, kterou v Německu ztratili, bylo uznání [uprchlického statutu] odepřeno. ...

TABULKA: JAK TO S NIMI DOPADNE?

Jak Slivenec uvítal svého nového občana, Světozor

Obec Slivenec u Prahy udělila domovskou příslušnost německému příslušníkovi a umožnila mu tím získat československé státní občanství. ... Usnesení slivenecké obecní rady bylo považováno za záslužný čin. ... Ve Slivenci nešlo o velkého spisovatele, o reprezentanta německé kulturní tradice, štvaného dnešními pány Německa; šlo o mladého fotbalistu, vídeňského Čecha, jemuž po připojení Rakouska k Říši hrozilo přerušení slavné kariéry fotbalového profesionála. A poněvadž pražská Slavia již dříve jednala o Bicanovo „převzetí“, bylo to prostě jen rychlejší splnění formalit, k nimž by bylo tak či onak asi stejně došlo.

Slivenec však přijetím Bicanovým vykonal záslužný čin, všemi uznávaný a schvalovaný, a tu tedy nebylo důvodů ke skromnému vyřízení formalit, po němž by následoval již jen zahanbené mlčení. Naopak, Slivenec měl být nač hrdý, celá sta tisícová obec fotbalových fanoušků mu nyní bude vděčna a trochu z té slávy, již nyní budou dobývat Bicanovy nohy v republice i v ostatním širém světě, bude opadávat i na Bicanovu domovskou obec, Slivenec u Prahy. Kdo by se to choulil do skromného mlčení nebo spokojil s pouhými několika řádkami ve sportovních rubrikách ranních večerníků? ...

Uvítání vzácných hostí na hranicích obecního katastru patřilo k nejpohnutějším chvílím v dějinách obce a stejné nadšení a láska byly proječovány novému občanu a jeho klubovým kolegům po celou dobu jejich sliveneckého pobytu, zvláště ovšem při fotbalovém zápase. ... Slivenec se zkrátka projevil dokonale hodným svého nového občana.

TABULKA: JAK TO S NIMI DOPADNE?

Thomas Mann

Úryvek z knihy Exulant Thomas Mann: tři projevy z let 1937–1950

Kolik v té chvíli opustilo Třetí říši nejlepších vědců i hudebníků, spisovatelů či výtvarníků? Exulanti bloudili světem a nacházeli pomoc tam, kde byla země sama ohrožena. Nacházeli ji v sousedním Československu. Odcházel sociální demokraté i komunisté, odcházeli demokraté i lidé víry – a vítala je přátelská ruka pomocných komitétů, přijímali je státníci této země, otvíraly se jim dveře přednáškových síní, pohostinné domácnosti Prahy i drobných měst. ...

Jak člověkem pronikne toto exulanství! Když jsem konečně měl svůj pas, pas země, jež mi nabídla občanství, nebyl to už ten deprimovaný Thomas Mann posledních čtyř let. ...

A nejkrásnější byl zážitek té spontánnosti. Šlo to jistě několika proudy, přes české literáty k politikům, od zednářů k vydavatelství mých spisů, to nelze již vysledovat. Ale jednoho odpoledne seděl u nás člověk z drobného českého města – a nabízel mně jménem tohoto městečka chudých domkářů a výrobců dýmek, městečka vyšivaček prádla a drobných řemeslníků příslib domovského práva, tak nezbytný pro udělení státního občanství. Domovské právo městečka Proseče, podhorské obce na Vysočině mezi Čechami a Moravou. Domovské právo pro mne i Kát'u, pro Klause, Gola i pro mé nezletilé děti. ...

TABULKA: JAK TO S NIMI DOPADNE?

ZADÁNÍ V PŘÍPADĚ ONLINE VÝUKY

Nový domov Československo?

Po přečtení textu se podívejte pozorně na seznam výroků. Výroky jsou řazeny do dvou kategorií „posun vpřed“ a „posun vzad“. Pokud se některý z výroků „postup vpřed“ vztahuje na osobnost, o které jste četli, zaklikněte na ose fajfku. Pokud se na text, který jste četli vztahuje výrok z kategorie „postup vzad“, jednu fajfku odznačte. Pokud se na vaši osobnost nevztahuje žádný z výroků, fajfku neoznačujte.

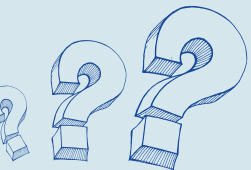
Posun vpřed:

- Protagonista/tka byl/a známá osobnost.
- Mohl/a dále pracovat ve své profesi.
- Nebyl/a ve finanční a existenční nouzi.
- Jeho/její přijetí do ČSR bylo oslavováno.
- Měl/a v ČSR kontakty.
- Byl/a považován/a za Čecha/Češku.
- Získal/a domovské právo.

Posun vzad:

- Protagonista/tka byl/a obyčejný člověk.
- Nemohl/a pracovat.
- Žil/a v nuzných podmínkách.
- Aby mohl/mohla setrvat v ČSR, musel/a navštívit výbory pro uprchlíky.
- Nikoho po příjezdu do ČSR neznal/a.
- Byl/a Žid/Židovka.
- Byl/a Němec/Němka.

Získala postava z vašeho textu československé občanství?

Zamyslete se:

Nový domov Československo?

1. Získal/a protagonista/stka vašeho textu československé státní občanství?
2. Proč ho on/ona získal/a nebo nezískal/a? Co byly hlavní důvody?
3. Měli všichni uprchlíci stejnou šanci získat československé občanství?
4. Byl přístup československých úřadů stejný ke všem německým uprchlíkům?

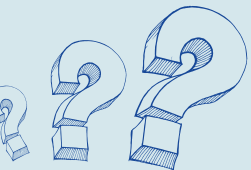

Podívejte se na karikaturu.

Do bublin vepište, co si jednotlivé postavy mohou říkat.

Nový domov Československo?

Zamyslete se:

Nový domov Československo?

1. Co jste napsali k jednotlivým postavám? Jaký příběh jste vytvořili?
2. Bylo pro vás lehké napsat, co si postavy mohou myslet?

Konec hodiny

Nový domov Československo?

Test

Líbila se ti hodina?

Test

Nový domov Československo?

1. Postoj Československa k přijímání uprchlíků z Německa mezi léty 1933–1939 nejlépe vystihuje vyjádření:

- A)** Československo přijímalo uprchlíky a automaticky jim dávalo československé státní občanství.
- B)** Československo přijímalo uprchlíky. Ti získali povolení k pobytu, avšak občanství získal málokdo.
- C)** Československo nepřijímalo uprchlíky z Německa.

2. Které ze skupin obyvatelstva utíkaly a odcházely z Německa po nástupu nacistů k moci? (Je možné více odpovědí.)

- A)** Političtí oponenti.
- B)** Židé.
- C)** Fašisté.

1. Úvodní fotka: Německý pas. In: Rokytová, Bronislava. Exilová výtvarná scéna v Čechách a její následné působení v zahraničí, 1933 až 1945. 2011. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Katolická teologická fakulta, Ústav dějin křesťanského umění. Vedoucí práce Pech, Milan. str. 111. / Československý pas. Heslo Cestovní pas In: [www.wikipedia.cz](https://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Cestovny%C3%AD_pas_R%C4%8Cs.jpg). Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Cestovny%C3%AD_pas_R%C4%8Cs.jpg [16. 8. 2021] / Fotografie Víťame Vás. Autor neuveden. [fotografie]. In: Článek Thomas Mann a Josef Bican. Jak Slivenec uvítal svého nového občana. In: Světozor. Praha: J. Otto, 1938, roč. 38, č. 38, str. 567 (18. 8. 1938).
2. Karikatura. Autor neuveden. [karikatura]. In: Humoristicke listy. Praha: Josef Richard Vilímek, 1933, roč. 76, č. 31, str. 386 (28. 7. 1933) – upraveno.
3. Text Käte Frankenthalová: Nouze charakterům nesvědčí. Der dreifache Fluch: Jüdin, Intellektuelle, Sozialistin. Lebenserinnerungen einer Ärztin in Deutschland und im Exil (eds. Kathleen M. Pearle – Stephan Leibfried, Frankfurt am Main – New York 1981) „Trojnásobná uprchlice: Židovka, intelektuálka, socialistka. Vzpomínky lékařky na Německo a exil“. Citováno dle [http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2008/3/nouze-charakterum-nesvedci-/](http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2008/3/nouze-charakterum-nesvedci/) [10. 6. 2016].
4. Text Josef Bican: Článek Thomas Mann a Josef Bican. Jak Slivenec uvítal svého nového občana. In: Světozor. Praha: J. Otto, 1938, roč. 38, č. 38, str. 567–569 (18. 8. 1938) – kráceno.
5. Text Thomas Mann: Mann, Thomas, František Kafka. Exulant Thomas Mann: tři projevy z let 1937–1950 s titulním reliéfem Františka Kafky. Hradec Králové: Východočeské nakladatelství, 1966. str. 8–15.– kráceno.
6. Karikatura Vyhostí ho?: Čapková, Kateřina, Frankl, Michal. Nejisté útočiště: Československo a uprchlictví před nacismem 1933–1938. Praha: Paseka, 2008. str. 73.